

ABONAMENTUL

un an . . . 28.— Cor.
jumătate an 14.—
3 luni . . . 7.—
o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

un an . . . 40.— franci

Telefon
șirui orăș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

România între două focuri?

O părere individuală, ce nu angajează. —

Cercurile politice din România cred că trendul româno-bulgar se va isprăvi în lile prin victoria românească. Declarațiile de categorice ale dlui T. Maiorescu ne în mare parte să părăsim teama unei invenții energice. Cu atât mai bine. Natural e mai prudent să se conserve toate ener- armate în vederea greului conflict ce putea naște între Rusia și Austro-Unga- Și afară de asta; o deplasare mai serioa- de oaste pentru câștigarea unei porțiuni teritoriu din mâinile unor dușmani neîn- nați, nu poate mulțumi întreg orgoliul vi- sc al Românilor. Orgoliul, ambiția și drep- le românești se îndreaptă altundeva — îndreaptă către Basarabia furată mișe- le. Asta e clar.

Acum însă când România s'a angajat în cuvânt regesc față de chestiunea rectifi- ciei, o retragere e imposibilă. Nimenea n'o e. Personalități distinse, oameni politici presăși, cari au fost la început contra u- acțiuni peste Dunăre, astăzi dacă nu îm- tășesc ideile guvernului, nu-i fac nici o di- litate. Gestul acesta e firesc și explicabil. Dacă guvernul român, dacă țara întrea- socoate că o răfuială imediată cu Bulga- victorioasă e necesară — s'o facă. Ar- ta română, poporul întreg e gata de orice rificiu.

Se pune însă o întrebare. Oare eventualul boi cu Bulgarii nu ar putea găsi pe Ro- ni în acelaș timp și în fața unui conflict

declarat între Rusia și Austro-Ungaria? Și în cazul acesta ce vor face? Nu vor fi prinși între două focuri? Intrebarea aceasta e foar- te legitimă și foarte dreaptă. Evident, s'ar putea prea bine ca să se găsească între două focuri. Pe de o parte Bulgarii cu cari se hăr- țuiesc pentru Silistra, pe de alta Rusia care îi va amenința cu intrarea armată. Și n'ar fi mai bine ca deocamdată să stea în așteptare privind ori ce mișcare spre nord?

România dacă e vorba să-și valorifice fa- ță de Bulgari ori când drepturile ei pe cari nu i le contestă nimeni, oricând se va găsi strânsă între două focuri. Va putea Rusia să privească nepăsătoare acțiunea românească răsboinică contra fraților lor de origină, con- tra copilului ei alintat, contra creațiunii ei politice? Va permite ea oare ca Românii prin ocuparea quadrilaterului să-i distanțieze a- propierea cu sudul slav? Hotărât că nu. Ța- ra românească se va găsi veșnic, într'o even- tuală răsboire cu Bulgarii, amenințată de colosul nordic. Amenințată, nu însă și ata- cată!

Și atunci? Nu e mai prudent să ispră- vească acum conflictul bulgar, acum când Rusia pare a fi pusă în respect de Germani și Austriaci, acum când Bulgarii sunt buimă- ciți, acum când alianța noastră triplică e mai consolidată, acum în sfârșit când a sosit cia- sul tuturor răfuielilor? Nu e mai prudent?

D. Titus Maiorescu ne-a declarat că e foarte probabil ca tratativele româno-bul- gare să se închee fără nici o greutate. Asta e un semn. Anume, că Bulgarii — și ei cunos- cători dibaci ai probabilităților politice — nu au prea multă încredere în eventuala zdrobi-

re a României aflată „între două focuri.” In- tre două focuri se aflau și Bulgarii înainte de începerea ostilităților — Turcia și România. — Teoria nu dădea nici un sort de izbândă acestui popor hotărât. Realitatea însă i-a răsunat oferindu-le surprizele cele mai no- rocoase.

România hotărâtă în cele din urmă către o intervenție energetică are o singură datorie. Să înfăptuiască cât mai repede planul, să meargă înainte, fără nici o grijă că va fi prin- să între două focuri.

Rusia, ori câtă dragoste ar avea pentru Balcan și pentru izbânda ideilor ei politice, nu poate face gesturi nehotărâte. Ea înțelege prea bine că o intervenție a ei în Armenia, în Marea Neagră, în România angajată cu Bul- garii, ar zdruncina liniștea întregii Europe și i-ar pune în cumpănă greu de tot, însăși soar- ta ei.

Tabloul pe care ni l'a făcut d. C. Stere în „Viața Românească” zugrăvindu-ne sta- rea politică și socială a Rusiei „amenință- toare”!, ne scutește în mare parte de a fi prea mult „circumspecți” cu noi înșine. Din contră el ne dă dreptul să fim mai energici.

Spuneam la început că România nu se va găsi oricând între două focuri, că adecă Ru- sia oricând va sări în ajutorul Bulgariei pre- sionându-i pe Români.

Conflictul acesta din Balcani îi ridică în- să această atitudine pe care oricând ar pu- tea-o avea. Acum, în împrejurările actuale Rusia nu mai e în stare să-și ajute copilul. Neliniștea și tulburarea e prea mare pentru a mai putea și dânsa agrava situația. Iși va

dezvoltarea politiceii Românilor Ardeleni.

Conferința dlui Z. Păclișan la „Clubul Român”. —

Viena, 3 Februarie.

Ași fi vrut să vorbesc despre „dezvoltarea țesugului la Români”. Subiectul acesta, pe laștră în mare parte meseriași, v'ar fi inter- at. Socot însă că o cunoaștere a trecutului tru politic, a dezvoltării ei, v'ar fi mai de s, mai ales acum când pretutindeni auziți bindu-se de „Supplex libellus valachorum” „programul dela 81” de „memorand” de plică” ș. c. l.

Ce sunt acestea toate? Cum s'a dezvoltat unea politică la Românii ardeleni? Confe- ta mea nu va trata o chestiune politică, ci se mărghini numai a vă înșira în ordine crono- că diferitele manifestări politice din care apoi să putem conchide principiile ei că- pitoare.

O manifestare cu caracter politic la Români veste odată cu anul 1700, anul de unire a bi- ciei noastre cu Roma papală. Din acest mo- nt Românii tind către desrobirea lor națio- a. Înainte de acest an, Românii nu erau con- rați ca formând o națiune distinctă, în ot prin urmare să-și ceară pentru dânșii a-

numite drepturi și foloase. Națiuni erau numai Sașii, Secui și Ungurii. Noi eram numai „o na- țione suferită”. Diplome împărătești prin cari să ni se recunoască oarecari drepturi nu a- veam. Aceste lipsuri, această desconsiderare aducea după sine ignorarea noastră ca neam, persecuția la care eram expuși neconținut.

După unirea noastră cu Roma, împăratul Leopold I dă o diplomă prin care ni se recu- noaște drepturile noastre în mijlocul celorlalte națiuni și preoților uniți dreptul de a sta pe a- ceiaș treaptă cu preoții catolici. Din acest mo- ment, Românii ardeleni încep a frecuenta șco- lile înalte catolice. Apropierea unei culturi su- perioare îi face pe mulți să se clarifice asupra rostului nostru în Ardeal, asupra drepturilor pe care le avem. Episcopul Inocențiu Clain e cel întâi care ridică steagul rededeptării noastre naționale. Crescut la Roma, el aflase de originea noastră străveche latină, vedea nu- mărul covârșitor de mare pe care îl reprezen- tam față de celelalte naționalități, înțelegea că cea mai bună armă de luptă e să ceară necon- țenit respectarea diplomei leopoldine. Peste 30 de memorii și cereri a înmănat el dietei din Viena. Toate însă au rămas fără răspuns. Amă- rât s'a retras în Roma studiilor lui superioare. Lupta lui Clain n'a avut, e drept, un rezultat practic. Ea însă a avut darul să trezească în inimile tuturor Românilor, conștiința dreptu- rilor naționale. Această conștiință născută sub imboldul luptei lui Clain s'a mărit mereu, tran-

sformându-se de multe ori în armă hotărâtă de luptă. Și iată o pildă.

După plecarea lui Clain din capul bisericeii ro- mâne, împărăteasa Maria Theresia voia să pu- nă un episcop străin, unul Olsascki. Românii, pentru întâia oară ridică glas contra hotărârilor coroanei și cer printr'un memoriu, Mariei Theresia, respectarea drepturilor lor naționale con- sfințite prin diplomele anterioare.

La 1791 Românii ardeleni, văzând că pres- cripțiile diplomelor trecute nu se iau în seamă și că ei mereu sunt persecutați, înaintează din nou împăratului o rugare — acel vestit „Supplex libellus Valachorum” prin care „se roagă cu tot dinadinsul ca să li se redede drepturile vechi cari aparțin în mod esențial fiecărui cetățean și de cari au fost despoiați în secolul trecut fără nici o dreptate”...

Ei cer ca I. „numirile odioase și pline de în- josire: „tolerați”, „admiși”, „nepriștiți între staturii”, de acem înainte să se rețragă; „națiu- nea română renăscută să fie așezată în folosin- ță tuturor drepturilor civile și regnicolare”. II. „Națiunii române să i se restituie locul pe care l'a avut după testimoniul conventului preacu- ratei fecioare Maria din Cluj-Mănăștur”. III. Clerul, fără deosebire confesională, nobilimea, orășenii și țărani să se trateze în acelaș mod ca și clerul, nobilimea și plebea națiunii „cari constituiesc sistema uniunei.” IV. Scaunele ofi- cialilor și ale deputaților dietali să fie propor- ționate după numărul locuitorilor fiecărei na-

mușca buzele de ciudă, va protesta, va amenința, va trimite decorații, nu va putea însă trimite gloanțe și vârfuri de sulii!

Momentul acesta unic, trebuie exploatat în folosul României. Trebuie să se profite de slăbiciunea și neutralitatea la care a fost silită pentru a se putea cere drepturile românești în Bulgaria. Să sfârșească Românii acum cât „înțelegerea marilor puteri” nu e compromisă. Iar după aceea să se pregătească pentru sfatul „cel mare” Austro-Rus!

Regularea salarelor învățărești. Comisia școlară a parlamentului a ținut ieri o ședință la care a luat parte și ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Ioan Zichy. S'au desbătut proiectele despre urcarea salarelor învățărești. Raportorul Szegeszku József n'a găsit, firește, nimic de excepționat în dispozițiile acestor proiecte și a rugat comisia să le voteze fără modificare. La discuție au luat parte deputații László, Evetovics, Mártonffy, Pekár și Illosvay. Contele Zichy, reflectând la observațiile făcute de numiții deputați, a spus că și-a dat seama dintru început de greutatea materiale și nu mai puțin și spirituale, ce le întâmpină învățătorii în munca lor și a căutat să satisfacă, după putință, justele lor cereri. E aplicat să admită unele modificări în favorul lor. După discursul ministrului de culte, comisia a votat proiectele în general. La discuția după articolele comisiei a votat mai multe modificări favorabile chestiunii învățătorilor.

Wekerle pe primul plan? „Neues Wiener Tagblatt” se ocupă într'un articol prim de situația politică din Ungaria. Scrie că adversarii guvernului atacă acum din toate părțile pe președintele consiliului de miniștri, dar urmarea acestei campanii numai viitorul o poate arăta. Șefii opoziției amintesc pe Wekerle ca urmaș al lui Lukács. Oricum e un lucru de toată lauda că acela, cari până azi păreau orbi, recunosc acum calitățile înalte ale acestui urias. Wekerle însă, după cât știm — scrie numitul ziar — stă până acum departe de orice acțiune politică care s'ar referi la persoana lui. Nicio dată bărbat politic nu s'a purtat mai corect și mai leal în orice situație politică, ca fostul ministru președinte Al. Wekerle. El a resistat la toate tentațiile cari au încercat să-l clatine din loc și și astăzi se ferește chiar de aparența că el ar dori să se amestece în frecările politice militante.

țiuni. V. „Comitatele, scaunele, districtele și comunitățile orașenești, în cari Români sunt în majoritate, să-și aibă numirea și dela Români.”

Această rugare a Românilor a fost trimisă dietei. Dieta n'a dat nici o ascultare cerințelor noastre, ba a însărcinat un membru al ei să scoată un răspuns întâmpinărilor noastre prin care să „dovedească” că noi nu avem nici un drept istoric în aceste locuri. După anul 1791 activitatea politică a Românilor stagnează din cauza evenimentelor externe prin care trecea statul. Dieta nu s'a mai convocat până la 1808.

Cu începerea anului 1800 Românii se găsesc în fața unui nou front de luptă: **Maghiarismul**. Până la această dată poporul nostru în lupta lui contra asupritorilor, nu se întâlnește cu Ungurii, decât în această situație de asupritori. Lupta noastră cu alte cuvinte, până la această dată era o luptă **socială** agrară dacă vreți, și nici de cum o luptă **politică**. Pentru o luptă politică noi nici nu eram pregătiți. Cum se explică maghiarizarea?

Împăratul Iosif II, în avântul său patriotic voia cu orice preț să „unifice” toate popoarele imperiului, topindu-le prin întrebuintarea aceleiași limbi germane și uniformizându-le la razele aceleiași culturi nemțești. Măsura lui Iosif al II-lea a ridicat pretutindeni valuri de protestare. Ungurii mai ales se simțeau atinși de moarte. După moartea lui Iosif, iată însă că aceiași Un-

Spre țara cea nouă.

Albania și situația ei politică de astăzi.

După îndelungi pribegiri, în cari a fost purtată de neglijența poștei ungare, ne-a sosit azi dela corespondentul special dela Veneția al ziarului *Românul* o corespondență, pe care, deși puțin cam întârziată, o dăm cetitorilor noștri întreagă, sincer convinși că coloanele noastre trebuie să fie cu cea mai largă ospitalitate față de cauza fraților noștri aromâni, cauză a cărei și până în prezent i-am adus toate serviciile posibile.

Dăm cuvântul corespondentului nostru:

Veneția, 8:21 Ianuarie 1913.

Prin faptul că n'am putut da ochi cu grupul albanezilor din Lerce, cari au plecat cu primul vapor spre Alexandria (Egipt), unde vor sta până la terminarea războiului; am căutat să satisfac în primul rând pe fratele Istriani, care m'a pus în contact cu colonia albaneză din localitate.

Tot aici trăește retras și fostul guvernator al Cretei, care a jucat un rol foarte mare în Turcia europeană, deși albanez de origină. Astfel că vă trimis în curând interviul obținut dela acest venerabil bătrân, spre a cunoaște și mai bine cetitorii „Românului”, anume prin ce faze a trecut chestia albaneză până acum, situația critică prin care trece astăzi „guvernul provizoriu din Valona” precum și ce-i rezervă viitorul: „Albaniei independente”.

Cu această ocazie Vă trimet în traducere și un **articol-apel** semnat de **poetul albanez Giacomo Cocci**, originar din **Scutari**, stabilit actualmente la Triest, unde a luat o parte activă în ultimul timp, pentru declararea independenței Albaniei: fiind chiar în corespondență directă cu șeful guvernului provizoriu, până în ziua când s'a tăiat cablul sub-marin Valona-Otranto.

În legătură cu ultima notiță ce v'am transmis-o privitor la gazetarii italieni cari au debarcat la Corfu precum și referitor la cei 32 de albanezi aflători la Lerce-Italia — s'a mai primit o telegramă în ultimul timp; că au mai scăpat dela Valona alți 15 albanezi, dar din nenorocire au fost capturați și duși la Corfu, unde făcându-li-se perchiiziție s'a găsit o scrisoare adresată către Ex. S. Giolitti din partea șefului guv. prov. din Valona Ismail Kemal Bey.

Alte amănunte lipsesc, se svonește însă că mare nenorocire a căzut pe capul fraților albanezi, de când s'a rupt cablul sub-marin.

Iată acum și articolul-apel al poetului Gia-

guri, reacționând contra măsurilor „arbitrare” ale Germanilor, pornesc contra Românilor o luptă desperată de „maghiarizare”! Dieta lor ținută în 1838 declară ritos că în zece ani de zile toți preoții Români sunt dator să vorbească limba ungară. Natural că pripita propagandă ungară n'a putut ajunge atât de repede către ținta dorită, cum n'a ajuns nici până azi, cum nu va ajunge nici odată. Consistorul din Blaj și Sibiu protestează contra hotărârilor dietei din 38.

Din anul 1848 nu vom însemna decât partea nouă de manifestare politică care să se poată alipi vechilor noastre revendicări. Mișcarea în sine ei nu o vor urmări. Ce a adus nou anul 1848?

A adus un nou program politic aclamat de delegații întregului popor român pe câmpia libertății dela Blaj. Acest program însă conține în esență atât propunerile lui Clain, cât și punctele principale din „Supplex libellus”. Programul din 48 are 16 puncte. Multe din ele țintesc interese economice. Singurul punct nou politic e „desființarea iobăgiei”.

Un alt moment important al dezvoltării politice noastre e anul 1849, când Mitropolitul Andrei Baron de Șaguna, în numele Bănătenilor, Ardelenilor și Bucovenenilor — în numele unui Eudoxiu Hurmuzachi, Ioan Mocioni de Foen, Ion Popasu, Tr. Laurian, Bologa, L. Mocioni — înaintează împăratului la Olmütz o petițiune

como Cocci, articol scris anume pentru ziarul „Românul”.

Apel către presa din Triest.

Albania și situația ei politică de astăzi.

Permiteți-mi ca în primul rând să vă mulțumesc în numele întregii suflări cordiale a națiunii reia aparțin, **pentru deosebita atenție ce ați cauzei albaneze**; reproducând în extenso **toate legramele noastre adresate Exc. S. Syr Edu. Grey**, precum și conținutul memoriului adresat către **Delegațiunea oficială a guvernului provizoriu din Valona** către conferința ambasadurilor de Londra, tot prin intermediul ministerului de externe al Angliei. — Vă mai rog să-mi permiteți și de astă dată ca să-mi spun cuvântul tot prin despre situația actuală din Albania; întru cât sunt convins de simpatia și dragostea **populației a stui oraș quasi ospitalier**, ce ne-a arătat-o în diferite ocazii nouă Albanezilor, grație presei estiene.

Triestul cunoaște de veacuri întregi suflă albanezesc, fie că l-a constatat prin manifestațiunile conaționalilor mei doritori de libertate și lumină fie din expresiunea limbajului calm și loial care întrebuintează această populație în afacerile comerciale, sau că această simpatie reciprocă se explică prin existența unei mișcări intelectuale, ternice și plină de vioiciune, — care a fost ucră brită de câteva secole prin presiuni ce au dat naștere zgomotoaselor revoluțiuni-decimatoare de flote — fie că acest popor reprezintă **ici-colea mintrile vechei aristocrații de splendoare din timpul Venețienilor**, cari au domnit pe vremuri în părțile locuite de către legendarii Bey ai eroilor Șagari.

De când diplomația europeană s'a pronunțat pentru recunoașterea proclamării independenței Albaniei, **atrăgând atenția aliaților balcanici spre a respecta neutralitatea tuturor ținuturilor locuite de Albanezi**; de atunci ne-am atras urgia dușmanilor cari comit zilnic cruzimi de o tragedie revoluționară.

Teritoriul patriei noastre fiind **invadat de către cuceritorii exaltați de victorie** — pentru a izbândă momentană n'au cruțat nimic în calea — s'au dat la acte de-o violență extraordinară, astfel că pe lângă incendierea localităților pe unde au trecut, ei continuă de a menține blocusul coastelor albaneze; iar în cele din urmă, **prin tăierea cablului sub-marin Valona-Otranto**, au isocărit cu desăvârșire de restul lumii, pe membrii guvernului provizoriu, cărora li-e este imposibil să se de a mai comunica cu occidentul. — Iată deci că se prezintă azi situația poporului albanez, care aspiră la libertate!

în care cere printre altele: „Unirea tuturor ținuturilor din statele Austriace într'o singură națiune, sub sceptrul Austriei, ca întregitoare parte a imperiului” — „Adoptarea națională de sine stătătoare în privința poliției și bisericească”. — „Reprezentarea națiunii noastre după numărul sufletelor în parlamentul general al Austriei”. — „Națiunea română să aibă un reprezentant în guvernul imperial pentru apărarea intereselor naționale”. — „Mărețea Sa să binevoiască a purta titlul de „Mare duce al Românilor”.

Revoluția din 48 nu dă Românilor decât șansa greea iobăgiei și proclamarea egalității tuturor cetățenilor statului. Lupta viitoare politică noastră nu țintește altceva decât păstrarea acestor libertăți câștigate cu atâta greutate. În această scopintă pe la 1860 înființăm „Asociația”, „Rațiunea femeilor române”, „Soc. de fond de tineri” etc.

Perioada primă la 63 e plină de frânturi și terne, de intrigi și apăsare. Toată țara trăiește în opresiune. Ungurii căutau prin ori ce mijloc să-și asigure **supremația lor națională**, vizându-se alipirea Ungariei cu Ardealul. Firește noi vedem în această tendință un enorm pericol menținut ne zdruncine adânc liniștea internă. **Păstrarea autonomiei Ardealului** ajunge pentru toți purtătorii de mântuire al politicii noastre. Dietele convocată până la 63 nu pot lucra serios. La 1861 împăratul propune dietei să statuteze asupra

Albanezii răspândiți în toată lumea constituie o populație de 4.000.000 suflete, astfel că majoritatea acestui brav popor, suferă astăzi laolaltă cu părinții, frații, surori, nepoți și rudele lor, martirizați în chip atât de crud și totdeauna mișelesc de către dușmanii seculari; fără să aibă cel puțin posibilitatea de a le veni în ajutor... Pentru a face istoric real al acestui episod distrugător de popoare, tocmai în secolul de civilizație și spre a scoate în relief tragedia în care se sbate neamul Schipătarilor; se impune să ai o forță divină spre a pătrunde astăzi acolo unde se va hotărî destinul unui popor asuprit și sufocat, fără să aibă posibilitatea cel puțin de a se apăra cu arma în mână în contra dușmanilor aliați.

Nu pot admite nici într'un caz această soartă crudă ce apasă asupra neamului meu, când istoria imparțială îi dă prilej să-și pue toată nădejdea și speranța în dreapta judecată a Europei civilizate. — Recurg la concluderile memoriului înaintat conferinței dela Londra prin Ex. S. Syr Ed. Grey, spre a face dovada entuziasmului stărnit în fața lumii civilizate, despre eroismul poporului albanez care a dat atâția martiri în ultimii ani.

Printre actele mari cari s'au înregistrat deja pentru istoria modernă a neamului albanezesc, trebuie să menționez că proclamarea constituției în Turcia se datorește în primul rând, celor 20.000 de Albanezi reuniți pe câmpia libertății; iar drept răsplată, junii Turci și-au călcat parola de onoare după ce au exploatat valoarea lor, *taxându-i mai târziu ca dușmani*.

Astfel se poate interpreta expediția barbară a lui Giavid Pașa, care sub pretext că venise să urmărească câți-va bandiți, a trecut prin foc și sabie sate întregi din Albania; care procedea a provocat revoluția dela 1908 din Kossova, când Schipătarii fiind răniți în amorul lor propriu, au dat prima luptă decisivă, silindu-l pe sangvinarul general Giavid Pașa ca să se retragă de pe câmpul de bătaie travestit în hainele unui simplu soldat.

După un an mai târziu dela această expediție rușinoasă, Albania centrală a fost expusă unor torturi insuportabile. — Printre alte nelegiuiri ale regimului june-turc, au fost arestați 18 notabili albanezi și torturați într'un mod îngrozitor; din acest grup făcea parte și fruntașul nostru *Handi Bey Ohzri*, care suportase un martiraj de nedescris în timpul sultanului Abdul Hamid numai pentru ideile sale prea liberale.

Din cele expuse mai sus reiese, că junii Turci au persecutat pe acest apostol al libertății, *acuzându-l ca tulburător și dușman al patriei otomane* cu care ocazie și-au dat o sentință dăunătoare propriei lor cauze, demascându-se în fața întregii omeniri.

Mai târziu ceva avem de înregistrat persecuțiile din Valona, când au fost siliți mai mulți fruntași să se expatrieze la Corfu și în porturile italiene; precum și intrigele ce s'au țesut prin introdu-

cerea caracterelor arabe, în școlile naționale albanezești, cu tendința de a ne schimba limba.

Revenind la a doua revoluțiune din Kossova de sub expediția lui Torghut Pașa, avem de înregistrat deasemenea Albaniei de sus, răul tratament și arestările ilegale din toate centrele, fapt care a stărnit *marea revoluție dela Ipek*. Această revoluție începută cu un caracter pur național se va înscri în Istoria regenerării patriei noastre, consacându-se cele mai frumoase pagini personalităților, cari au dat dovadă de un eroism demn de admirat, printre cari pot cita: pe *Hasan Bey Pristina*, fost deputat, *Nagib Bey Draga*, *Iahia Begu* și alții... Tot cu caracter național s'a întins revoluția în același timp în Molisia, Mirdita, Zadrina, Matia și mai ales la Tirana și împrejurimi, unde avem de remarcat patriotismul incomparabil și plin de eroism al fruntașilor noștri *Abdi Bey Toptani*, *Ratir Bey*, *Murad Bey*, *Massar Bey* și *Fasil Pașa*, toți fiind descendenții nobilei familii „Toptani”.

La această revoluție unică în felul ei, au participat și conaționali noștri din Kraja, Dibra, Elbasan etc., astfel că unindu-se cu toții la Kossova, au silit pe Albanezii din armata regulată ca să facă cauză comună cu revoluționarii, fapt care a provocat cunoscutul memoriu trimis sultanului de către Iunik, prin care s'au cerut îndeplinirea tuturor drepturilor pentru poporul albanez, sau în caz contrar să se aștepte la o revoluție generală și perpetuă fără de sfârșit. — Mă opresc deci aici spre a face observațiile cuvenite.

Din cele expuse mai sus în mod fugitiv, cred că este suficient a demonstra lumii întregi, că *războiul balcanic*, n'a fost decât o continuitate a nesfârșitelor revoluțiuni albaneze. — Deci să vedem rezultatul?!

Statele balcanice prin acest războiu început cu tendința de a desrobi pe conaționali lor de sub tirania turcească, se transformă azi în oprisori și invadează părțile locuite de Albanezi, fără să ție seamă de sacrificiile făcute și de sângele vărsat în ultimul timp de către acest brav popor; care precum a slăbit în cele din urmă pe fostul tiran, tot astfel nu le va îngădui niciodată noilor aliați ca să li-se nege dreptul la viață și la aspirațiunile lor naționale. — Dar să-i mai întrebăm și pe acești frați cari se bucură azi de protecția aliaților balcanici și în special pe acei cari locuiesc în Albania, unde-și aveau gândul în timpul revoluției? La Belgrad? la Cetinje? la Athena? sau măcar acești frați doriți azi, se ocupau de dânsii pe atunci?

Având în vedere totdeauna că aliații balcanici vorbesc și despre populația noastră răspândită printre celelalte naționalități, să li-o spunem noi unde se mai găsec frații noștri albanezi. — Noi putem constata oricând că numai în *Grecia trăiesc peste 400.000 Albanezi*, în afară de cei aflați în *Athica* și în *Pelopones*. — Deasemenea este știut că marina greacă este compusă în majoritatea ca-

zului, *chiar echipajii complete numai de Albanezi*. În jurul *Athenei* la o depărtare de o oră de capitala regatului elin, mai toate satele sunt locuite de Albanezi și vorbesc cu mândrie limba lor națională.

In Muntenegru: Orașele Antivari și Dulcingo cu toate împrejurimile până la Boyana și la lacul din Scutari sunt locuite numai de Albanezi; chiar regiunea faimosului Taraboș, este pur albanezească, pe lângă ținuturile din Fundina, Coga, Triebeschi, Kugi etc. În localitățile din urmă slavismul și-a desăvârșit opera de desnaționalizare, fără însă să înrăurească asupra datinelor și ospitalității proverbiale a Albanezilor din această regiune, cari totuși sunt conștienți de originea lor; deși propaganda religiei ortodoxe la care au trecut în timpul din urmă îi absoarbe din zi în zi depărtându-se dela matca națională. — Exceptând aceste cazuri, putem conta azi în *70.000 Albanezi* aflați în Muntenegru, ceea ce reprezintă a patra parte din întreaga populație a acestui stat minuscul.

Să ne ocupăm de Serbia. Tratatul din Berlin prevede că provinciile Vrania, Nischa și Leskovaci erau locuite de *Albanezi musulmani*; deci ne-ar putea spune Serbia liberatoare ce-a făcut din ei până azi? Nu numai că nu le-a acordat drepturi egale ca la ceilalți conlocuitori, dar au fost nedreptățiți prin confiscarea proprietăților, ceea ce i-a silit ca să se retragă la Cosovo, unde frații lor i-au primit cu brațele deschise, dând dovadă în acest caz, *de un spirit larg în adevăratul sens al cuvântului pentru conservare națională*.

Grecia, Muntenegru și Serbia cari promit o eră de libertate pentru noile terenuri cucerite nu ne-au dat dovadă că ar fi respectat drepturile etnice pentru frații noștri *cari au fost din nenorocire sub iugul lor, stăpânindu-i basibuzucest*; desi erau băștinași în patria lor cucerită de invazori; ha din contră i-au tractat pe autohtonii Schipătarilor ca pe niște sclavi inconștienți. — Deci Timeo Danaos...

Nu pot să prevăd cam ce deslegare va da diplomația europeană la fantasticele pretențiuni ale aliaților balcanici, cari invoacă motivul *cumcă Albania nu se poate guverna singură*, deci se impune ca să fie împărțită ca pradă invazorilor, cari vor căuta s'o civilizeze și totdeauna să liniștească spiritele turbulente pentru totdeauna. — Evident că civilizația după ei constă în a propaga ortodoxismul și să stabilească căi de comunicație peste tot...

Invazorii mai obiectează — în calitate de liberatori — că o Albania independentă va fi întotdeauna un focar de discordie în Balcani! — Mă surprinde faptul, că ei de pe acum tremură de acțiunea ce o va desfășura o *națiune cu totul neînsemnată!* care după dânsii este împetritată în mica lor țărișoară de elemente cari fac parte din organismul lor?!!

egalității noastre naționale, propunând uzitarea limbii române în școli și administrație. Dieta luând cont de propunerile împăratului decretaază *egalitatea noastră națională*.

Căstigur era mare și frumos. Poporul nostru săsuflea mulțumit. În întunec însă se țeseau intrigi de distrugere.

La 1865 prin dieta dela Cluj, cu toate că o lieta continua să existe la Sibiu — se decretaază *unirea Ardealului cu Ungaria*.

Indignarea Românilor e mare. Ei nu recunosc această unire făcută prin fraudă și se abțin dela orice activitate publică. A fi intrat Românii, ca reprezentanți ai poporului lor în parlamentul din Pesta ar fi însemnat să recunoască implicit și unirea Ardealului cu Ungaria. De aceea se hotărî pretutindeni *pasivitatea*. Bănănișii puteau și erau liberi să-și trimită reprezentanții lor în sfatul înalt.

La 1881 conferința din Sibiu decretaază din nou *pasivitatea* și alcătuiește „*programul partidului național român*” program care ne călăuzește și azi. Punctele mai principale — sunt 9 puncte de tot — prevăd: Autonomia Transilvaniei. — Introducerea limbii române în școală, administrație și justiție. — Funcționari români pentru ținuturile românești. — Revizuirea „*legii naționalităților*”. — Autonomia bisericești și școlii confesionale; ajutorarea lor de către stat — crearea unei legi electorale pe baza su-

fragiului universal. — Lupta contra maghiarizării. — Lupta alături cu toți democrații sinceri. — Chestiunea dualismului.

Se hotărăște tot la Sibiu publicarea unui memoriu, care s'a și alcătuit de Gh. Bariț, precum și ținerea conferințelor din trei în trei ani.

Conferința dela 1887 hotărăște trimiterea unui „memorand” la Împărat. Memorandul s'a trimis la 1890. Deputația însă n'a fost primită în audiență. Promotorii ideii au fost dați judecării și condamnați.

De sigur suferințele Românilor au ajuns în aceste vremi peste marginea tuturor răbdărilor. Goana contra noastră nu cunoaște nici o potolire.

La 1891 studenții din București fac un *memoriu* în care expun pe larg suferințele îndurate de Românii ardeleni. Contra acestui memoriu se ridică studenții unguri cari publică și dânsii un *răspuns*. Un an mai apoi „Junimea academică din Ungaria și Transilvania” al cărei sufler și îndrumător era dl Aurel C. Popovici publică vestita „*replică*” la răspunsul studenților unguri.

Replica aceasta publicată în cinci limbi, a făcut un șgomot enorm pretutindeni. Întreaga opinie publică europeană era scandalizată de procedurile barbare ale Ungurilor. Ungurii ca să „*dovedească*” Europei că nu sunt barbari au

dat în judecată pe dl Aurel Popovici condamându-l la patru ani închisoare și nu știu câte mii de fiorini despăgubiri statului!

Seria persecuțiilor nu se oprește aici. În 1894 se desființează prin lege partidul național român, rămânând ca dela aceeași dată să trăiască fără consfințirea celor de sus. Tulburările și luptele din acest timp au obosit mult pe Români. Un moment neorientați, ei au început să cadă în lăncezeală. Mai adăogim că tot acum intervin câteva certuri regretabile, și vom înțelege de ce până la 1905 nu s'a făcut mai nimic.

Pasivitatea se arăta multora primeidiasă. Românii și așa votau. Conferința din 1905, după desbateri îndelungate, constată că pasivitatea e vătămătoare pentru că nu stimulează conștiința națională atât de necesară unei reale puteri și în al doilea rând pentru că introduce în rândurile alegătorilor români germenul corupției. Deputatul de azi Alexandru Vaida Voevod a luptat mult atunci pentru părăsirea pasivității. Intrădevăr ea a fost abolită, așa că de atunci partidul nostru național, călăuzit de principiile programului dela 81, luptă în mod activ, prin reprezentanții lor în parlament pentru promovarea intereselor noastre naționale. Sp. C.

Eu le răspund: Domnilor! Albania independentă va fi un organism viu și conștient de sine, deci o celulă având drept inițiativă energia, vigilența și conservarea patriei pacifice, fără de care nu se poate impune civilizația, cultura și o muncă asiduă spre a se aduce la îndeplinire proiectele economice. — Pe când dv. domnilor! din contră vă convine și chiar vă suride o Albania vecinic turbulentă și barbară, astfel ca fiii ei să fie și pe viitor sclavi, deci inofensivi! Dv. domnilor susțineți că ați luptat și luptați chiar spre a scăpa de sub jug pe frații voștri? Oare la rândul nostru nu ne este permis să deplângem și chiar să reclamăm eliberarea fraților noștri allături sub jugul vostru?

Și cum se explică pretenția de astăzi, privitor la conaționalii dvoastră aflători în Albania? — precum am mai spus — când nu v'ați gândit la frații voștri tocmai atunci, când noi Albanezii ne-am luptat desasberat ca să răpunem ștejarul otoman, pentru libertatea lor și a noastră?

Oh! dar pe atunci dv. domnilor, cochetăți și erați în tratative amicale, fiind chiar în așteptarea unor cadouri imperiale din partea tiranului, care făcea ravagii pe teritoriul nostru albanezesc.

Voi domnilor ați stat foarte comod în expectativă, până în momentul când noi Albanezii i-am dat lovitură de grație tiranului; ceea ce ne dă dreptul la o independență indiscutabilă în schimbul sângelui vărsat. — Deasemenea nu v'ați mișcat când junii Turci au încercat să ne desarmeze, ci din contră ați ignorat umanitarismul și principiul naționalităților subjugate, *vinându-vă în numele ortodoxismului* ca în cele din urmă să vă revendicați opera absurdă care are drept obiect continuarea opresiunii condamnabile sub acest nou drapel al ipocriziei.

Pentru toate aceste adevăruri crude, Albanezii fiind conștienți de rolul și drepturile lor, așteaptă liniștiți hotărârea Europei, care fiind plictisită și obosită chiar de Ecuba balcanică, va sfârși prin a da un verdict echitabil pentru a impune ordine și justiție dreaptă în peninsula.

Dacă sângele vărsat de o națiune în mod atât de generos, spre a-și câștiga propria libertate mai valorează ceva; atunci mă surprinde cum invazorii se interpun poporului albanez, a cărui istorie este de un martiraj demn de admirat și a cărui suflet eroic a fost judecat sublim de un Wirkow și cântat chiar admirabil de Georges Bayron.

Triest, Ianuarie 1913.

(ss.) Giacomo Cocci din Scutari.

In jurul reformei electorale.

Două scrisori deschise. — Acțiunea socialștilor. — Modificările comisiei de 40. — Situația politică.

Arad, 5 Februarie.

Momentul, când ca o urmare a evoluției puterea reală a deosebitelor factori componenți ai statului a ajuns atât de schimbată, încât rezultanta raportului lor de odinioară — în cazul de față *vechiul sistem electoral* — e vădit *anachronism*, când ciocnirea acestor noi puteri reale reclamă imperios o nouă rezultantă cu alte înclinări, cu altă directivă, momentul acesta de sbucnire îl observă, — în temeiul unui curios proces psihologic —, pentru prima dată nu neputincioșii și preterații de odinioară, cari întârșiți acum în putere cer recunoașterea efectivă a acestui real, ci puternicii zilei, cari presimt din bună vreme apropiindu-se primejdia stîrbirii puterii și importanței lor actuale.

Iar cel dintâi dintre toți factorii componenți ai statului, care tinde să se conformeze acestei schimbări, prea firește că e monarhul. El dispune dintre toți factorii reali de nervii cei mai fini și mai numeroși, ca să adulmece chiar și cele mai mici oscilațiuni în raportul deosebitelor ciocniri. E doar de domeniul înțelepciunii de guvernare nu numai conducerea cora-

biei statului prin valorile raporturilor externe, ci mai cu seamă menținerea păcii și a liniștii interne: fixarea punctului static al ciocnirii deosebitelor puteri componente în toată vremea și sub raportul vecinic fluctuant al evoluării lor. Acest punct static și liniștea și mulțămirea generală sunt doar isvoarele, cari dau strălucire, mărire și mai cu seamă *siguranță tronurilor*.

Și chiar de aceea, credem că suntem prea aproape de adevăr, când susținem, că abordarea în actualitate a chestiunii reformei electorale s'a făcut sub directa influență, dacă nu chiar la inițiativa tronului: punerea în discuție — în parlamentul țării s'a făcut doar din partea guvernului Fehérváry — Kristoffy, așa numitul guvern neparlamentar, la 1905.

Și dovadă, — acel proiect — Kristoffy a fost în raport cu cele ce i-au urmat cel mai bun, cel mai democratic, cel mai puțin strivitor.

Abordată însă odată chestiunea reformei electorale și ajunsă în val-vârtejul luptei maselor mari ale țării pentru sufragiu universal, natural că detentorii de azi ai puterii statului, ai guvernării și legiuirii, nu se mai putură subtrage de la rezolvirea acestei chestiuni regnicolare. Simțiră și ei fierberea și clocotul vulcanului dorințelor generale și primejdia eventualei lui erupțiuni și cu o rafinerie necunoscută celor slabi și naivi în atopoternicia dreptății, își ziseră:

Qui habet tempus, habet vitam. Artificiul întreg de lupte ce l'a dat în acești opt ani din urmă coaliția cu „darabonții” apoi cu Tisza, întreagă comedia coaliționistă de mai târziu cu proiectul lui Andrássev, iar în urmă hărțuirile comedioase ale „partidului muncii” n'au fost altceva decât amânarea rezolvirii chestiunii, bete în roatele propășirii, puse de cei cărora nelegiuirea statului quo li-e izvor de belșug și de mulțumire și menținerea lui interes de prim ordin.

Bine — va întreba însă nu unul dintre cetitori — dacă interesul monarhului era ca să se ajungă cât mai curând la punctul static, cum se face că a suferit ca timp de atâția ani să se joace în parlament și în viața publică a țării cea mai comedioasă operetă politică în jurul sufragiului universal?!

Nici nu e atât de naivă, pe cât e de justă întrebarea aceasta, mai cu seamă că știm cu totii, că începând cu proiectul-Kristoffy, toate cele următoare, precum și cel actual aveau și au prealabila aprobare a monarhului.

Cum dar?!

Foarte simplu: monarhului, ca suprem factor constituțional, nu-i e niciodată grabă, cei mai aplicați spre conservativism sunt doar totdeauna monarhii. Lui i-e de interes menținerea echilibrului, ajungerea punctului static, fără sdruncinări și — cu aparenta libertății în jocul ciocnirii forțelor evolute. Iar această aparentă a libertății o dă monarhul desfășurării evenimentelor publice, prin tot atât de aparenta „absolută” încredere ce o pune în fiecare guvern al oricărei situațiuni. Dar negresit ar fi o mare naivitate să credem, că monarhii își precupetesc simpatia și încrederea față de premieri, cum se face în romanele sentimentale: până la moarte! Nicidecum.

Dacă prealabil aprobatul proiect al cutărui prealesne promițător guvern nu reușește în cameră, ori evocă chiar și numai mari nemulțumiri, ori agitație în opinia publică, monarhul — cărui niciodată nu-i permis să rămână de minciună — nu-și revocă prealabila aprobare a cutărui proiect, cu mult mai simplu: detrage încrederea dată guvernului. Ecce momentum!

Iar acest moment, pe cât de adevărat, pe atât e de mare importanță: e momentul, care pe tine ca factor în afară de cadrele actualei puteri de stat te face: *să nu desnădăduiești, ci să lupți, pentru că și liniștea ta e o proptă a siguranței tronului!*

Bine, dar totuși, unde rămâne cu libertatea jocului în ciocnirea deosebitelor forțe?! Căci cei puțin privilegiați luptă din cetățuia bine înțărîtă a statului quo, iar noi mulțimea, expulșat de tuturor primejdiilor, din afară?!

Ei bine stimați cetitori, monarhii în punct acesta nu sunt de acord cu noi: ei asupra libertății nu fac teorii, ci o rostesc cum e dată anumit timp și profesează mai mult crezul, teorii fac numai cei neputincioși, iar cei cu adevărat tari fac fapte!

Așadar și noi: *s'o isprăvim cu Teoria!*

Căci vom fi factori, pe cât ne-om dovedi folositori, ori dacă nu se poate altfel, de primejdiuși, promovării așa-numitului punct static.

Disidenții cer înlăturarea contelei Tisza.

Două scrisori deschise preocupă astăzi mea politică din Ungaria nu atât pentru faptul că ele ar veni din cine știe ce cercuri înalte și pur și simplu din motivul că în ele ni desvălesc, din partea a doi oameni competenți multe din neajunsurile ce amenință cu distragere majoritatea guvernamentală și *eo ipso* guvernul. Una dintre aceste scrisori e scrisă de deputatul disident *Sándor Pál* și adresată contelei Tisza. Îl roagă, în numele patriotismului și în interesul său propriu, să-și dea seama de vreme de prăpastia în care duce țara și să se retragă care însuș a'leargă, și să facă odată gest pe care-l așteaptă milioanele de cetățeni: să părăsească locul, cedându-l unui om mai refrenat față de nevoile țării. Individualitatea contelei Tisza, spune deputatul *Sándor*, nu e de a încât dorințele poporului să poată fi împlinite, iar pacea țării restabilită. Milioanele poporului desmoștenit au așteptat să fie primite și la sânul țării, au așteptat să primească și dreptul de a lua parte la conducerea afacerilor statului. Și astăzi ce văd? Sunt tot așa disconsiderate ca și mai înainte, peste voiele lor s'a trecut cu dispreț suveran. Proiectul guvernului, elaborat în senzul dorit de Tisza, așa exclude majoritatea cetățenilor ca și gea medievală de astăzi. Nemulțămirea țării va manifesta în curând cu greva generală a muncitorilor, grevă de care toți se tem dar țării se gândesc serios la înlăturarea ei. Căteva zile Tisza ar putea foarte ușor să o prevină. N'are decât să se retragă dela locul pe care îl ocupă, să nu mai terorizeze guvernul și majoritatea, ci să le lase mână liberă, ca reformă electorală dorită de țara întreagă să poată fi făcută cu concursul tuturor partidelor, printr'un compromis cinstit. Făcând acest lucru contele Tisza, marele patriot și bărbat de stat și-a împlinit în chip strălucit misiunea istorică — incheie deputatul *Sándor Pál*.

Un alt deputat disident Ernest Bródy, a adresat și el o scrisoare deschisă alegătorilor săi, arătându-le motivele cari l-au silit să părăsească partidul muncii. Proiectul guvernului scrie Bródy, e mai reacționar chiar și de legea de acum, așa că el care în toate manifestările lui de până acum s'a arătat aderent la largirea drepturilor electorale, nu-și poate nega acum vederile și principiile și prin mare nu mai poate sprijini guvernul. Din conștiință își va pune tot sufletul și toate puterile ca mentele reacționare să fie înlăturate dela conducere.

Inștiințare!

Aduce la cunoștința on. mușterii și a on. public, că mi-a sosit un bogat asortiment de pânuri engleze pentru sezonul de toamnă.

Rugând binevolorul sprijin sunt cu deosebită plăcere
Hirsch Anta
 croitor pentru domni
 ARAD, bulev. Andrássev, nr. 10.

Treizeci și opt de adunări populare.

Conducerea partidului social-democrat a atârnat poliției, că azi seara va ține 38 de adunări politice pe teritoriul capitalei. În aceste adunări, socialiștii se vor ocupa de amănuntele țării și vor stabili încă unele dispoziții noi în favoarea ei. Poliția a luat cele mai întinse măsuri pentru împiedecarea eventualelor tulburări.

Se desminte zvonul, lansat zilele trecute de unele ziare din capitală, că greva va fi proclamată încă în cursul săptămânei acesteia.

Numeroase aderențe la mișcarea grevistă, au trimis ieri din Cluj, Târgul-Murășului și din orașe din provincie, conducerei partidului social-democrat.

Comisia referenței electorale se va întruni mâine.

Comisia de 40, însărcinată cu studierea proiectului guvernului se va întruni, după cum s'a anunțat de mai înainte, Joi, în 6 a unei sesiuni. Sedința primă își va ridica cuvântul și miniștrii președinte Lukács și va fixa cu această ocazie atitudinea guvernului față de eventualele modificări ce s'ar propune în cursul dezbaterii. Se afirmă că dintre membrii comisiei, numai deputații Bela Blánár și Fr. Kabós vor propune modificări mai esențiale.

„N. Freie Presse” scrie următoarele cu privire la modificările pe cari le-ar admite guvernul:

— E prea puțin probabil că proiectul va suferi modificări mai însemnate, deoarece membrii comisiei de 40 sunt toți, fără excepție, favorabili guvernului și poate nici unul dintre membrii guvernamentali nemulțumiți cu proiectul, n'a putu străbate în comisie. Deși guvernul insistă că e aplicat să admită unele modificări, e fapt însă că nu va concede decât schimbări care nu alterează esența proiectului și nu crește numărul alegătorilor. Se poate spune cu încredere, cu toată siguranța, că în nici un caz numărul etății alegătorilor nu va fi redus decât la 24 de ani, cum afirmă unii.

Ploaie cu soare.

Scrisoarea monarhului nostru către țarul Nicolae. — Intervenția pacifică a Austro-Ungariei și Rusiei. — Fazele noului război balcanic.

Arad, 5 Februarie.

Ploaia cu soare e unul din cele mai superbe tablouri ce ni-l oferă câte odată natura. Scourile cerului varsă șiroaie torențiale, trăznete se alungă sublime prin nori și odată fizonomia asta încruntată a firii se înseninează ca de-un zâmbet de sănătate, vesel și binefăcător, căci din trâmbele vavilului de cari se desface soarele, iar spre răsarit, deasupra fondalului întunecos prinde și își resfire grandiositatea simbolică — curcubeul.

Situația internațională pe ziua de azi are o asemănare plastică cu acest tablou. Trăznete pericolelor războinic se mai alungă amplu în norii dinspre Balcani, țăriile mai îndepărtate de răzbuibuitul adânc al tunetelor, iar tăria furtunii e învinsă de înclinări pacifice generale, cari aprind în centrul preocupărilor diplomatice cele dintâi raze înțelese de pace, zugrăvind în perspectiva viitorului apropiat curcubeul făgăduitor de înfrângere.

O împrejurare care a precumpănit în mod izbitor talgerul bunelor speranțe e înaintea de toate scrisoarea autografă a împăratului Francisc Iosif, scrisoare, care — după cum anunță de acord toate telegramele primite în capitalele Europei — a fost înmănată ieri după amiază țarului Nicolae, de prințul Gottfried de Hohenlohe, în palatul Tarscoe de la Selo. Conținutul acestei scrisori — azi nu

mai poate încapa îndoială — militează pentru desarmarea austro-rusă și pentru o deplasare pașnică și definitivă a încordărilor externe generale, provocate de antagonismul dintre cele două mari blocuri de interese continentale. Faptul acesta a fost doar dat în vileag chiar de presa austriacă anume inspirată.

O altă știre ce justifică optimismul nostru e, că aproape toate cercurile din monarhie sunt doritoare de-o clarificare a ostilităților balcanice prin o intervenție austro-ungară. Știrea asta, după cum se anunță, a fost comunicată atât la Sofia cât și la Constantinopol cu greutatea formelor convenite.

Dacă mai adaugăm, că însuș guvernul turc a admis în principiu cedarea Adrianopolului și că spiritul celor două tabere beligerante, nu mai poate să fie, acum după o lăncezire de câteva luni, atât de războinic ca în vârtejul primului avânt, vom avea și motivele psihologice ale unui probabil și apropiat acord pacific.

În adevăr ravagiile economice extraordinare ce au pricinuit până azi situațiile externe saturate de focul primejdiilor, amenință cu catastrofe viața continentului și ar fi și timpul suprem ca pretutindeni în cercurile influente să învingă înțelepciunea prevăzătoare, refăcând și strălucirea cam întunecată a vremilor noastre de pretinsă „civilizațiune.”

La Adrianopol și la Ceatalgea mai bucurie tunurile, dar nu mai pot să vie surprizele năpraznice dela începutul războiului. Și un lucru trebuie să mai însemnăm aici: căzând Adrianopolul pe mâinile Bulgarilor, revendicările teritoriale ale României nu pot să mai întâmpine o rezistență serioasă din partea bulgară. Se va mai deslega o problemă și se va demonstra că partea cea mai mare a problemelor delicate se pot rezolvi și fără a se face veșnic apel la argumentele unor vremuri, cari ar trebui în sfârșit să se apună definitiv.

Scrisoarea autografă a monarhului nostru.

Petersburg, 5 Febr. — Ieri după amiază principele Gottfried de Hohenlohe a înmănat în Tarscoe Selo țarului Nicolae scrisoarea autografă a împăratului Francisc Iosif. Era și ministrul Sazonov invitat la țarul, dar în clipa înmănării scrisorii n'a fost de față.

Din Viena se anunță: Se menține în modul cel mai pozitiv știrea, că împăratul Francisc Iosif, în scrisoarea ce a adresat țarului, a cerut încheierea grabnică a războiului balcanic.

Intervenția triplei alianțe.

Viena, 5 Febr. — Reprezentanții diplomației ai puterilor din tripla alianță au făcut demersuri, atât în Sofia cât și în Constantinopol, cu scop ca cei doi beligeranți să primească o intervenție pacifică din partea triplei alianțe.

Rusia pentru pace.

Constantinopol, 5 Febr. — Poarta a primit ieri din Petersburg o telegramă, în care d. Sazonov, ministrul de externe al Rusiei, oferă Turciei o intervenție pacifică, după ce Turcia a hotărât acum în principiu cedarea Adrianopolului. Depeșa a făcut mare bucurie în cercurile guvernului otoman.

Consecințele grave ale trăgănării tratativelor româno-bulgare.

Viena, 5 Febr. — Oficioasa „Montags Revue” publică un articol din sursă românească în care se spune între altele:

— Bulgaria vrea să trăgăneze tratativele până după încheierea păcii cu Turcia ca apoi să respingă toate cererile României. Noi nu putem tolera aceasta și suntem siliți să prezentăm compturile acum. Dacă Bulgaria nu va satisface cererile noastre modeste vom ocupa cu forța teritoriul pe care-l cerem. Armata Bulgariei este slăbită; dacă diferendul nostru va trebui să-și găsească rezolvarea prin războiu, credeți că cererile României vor fi tot atât de modeste ca acum?

Noi întrezărim scopul Bulgariei: ea voeste să atragă în combinație pe Rusia, dar aceasta nu poate să se preteze la jocul Bulgariei fără ca Austro-Ungaria să vină în ajutorul nostru. Aceasta ar provoca însă o conflagrațiune europeană.

Este deci sigur că dacă Bulgaria va provoca un războiu cu România, războiul va fi limitat între cei doi beligeranți. Nu trebuie nimeni să se lase înșelat de forțele militare ale Bulgariei. Bulgarii vorbesc de o jumătate milion de soldați; adevărul este însă că întreaga confederație balcanică nu dispune de astfel de armată.

Desmintirea înțelegerii româno-bulgare.

București, 5 Februarie. — Drept răspuns la toate telegramele și articolele ce apar de câteva zile în presa străină având, cum e lesne de văzut, acelaș izvor bulgăresc, ziarele bucureștene sunt în măsură a afirma că dela începutul negocierilor asupra diferendului româno-bulgar nu a intervenit nici o schimbare în pretențiunile României.

Viena, 5 Februarie. — Știrea ziarului „Le Temps” despre iminenta rezolvire a conflictului româno-bulgar nu se confirmă în cercurile politice aici. După cât se știe aici, tratativele n'au înaintat de loc.

Bulgarii și Silistra.

Sofia, 5 Februarie. — În cercurile politice de aci se dă ca sigur faptul că Silistra va fi pierdută pentru Bulgaria.

Convenție secretă ruso-bulgară.

Londra, 5 Februarie. — „Daily Telegraph” anunță că între Rusia și Bulgaria există o convenție militară secretă din 1902.

Pregătirile militare ale Rusiei.

Paris, 5 Februarie. — Ziarul „Le Temps” anunță din Petersburg că e imposibil a avea relații exacte asupra preparativelor militare ale Rusiei, deși acestea există, căci unele fapte totuși se află. Astfel, generalul Vintulof a fost însărcinat să cumpere în Finlanda 10.000 cai dându-se ordin căilor ferate să-i transporte imediat. Apoi se fac zilnic transporturi de munițiuni și hrană la frontiere și în cetățile întărite.

Adrianopolul va fi aruncat în aer.

Constantinopol, 5 Februarie. — După cum se afirmă, Sukri pașa, comandantul garnizoanei din Adrianopol, are intențiunea ca înainte de predarea Adrianopolului să arunce fortăreața în aer.

Muntenegreii au cucerit orașul Scutari?

Amsterdam, 5 Februarie. — Corespondentul lui „Niöves van den Dog”, care dela începutul războiului balcanic petrece în cartierul munte-negrean, anunță din Scutari, că armata munte-negreană sprijinită de câtră trupe sârbești a cucerit ieri orașul Scutari.

Lupta dela Gallipoli.

Constantinopol, 5 Februarie. — Ieri la orele 2 d. a. la Pesan, în ținutul Maltera și lângă Meltepe au avut loc lupte foarte îndârjite. Amănunte despre aceste lupte lipsesc, deoarece Bulgarii au tăiat firele telegrafice.

Asediul dela Adrianopol.

Constantinopol, 5 Februarie. — La Adrianopol a avut loc o luptă foarte îndârjită. Garnizoana turcească se apără eroiceste. Mai ales tunurile sârbești au făcut mari pagube în murii fortăreței. În timp ce artileria bulgară bombardează fortăreața, infanteria sapă șanțuri,

apropiindu-se tot mai mult de șanțurile fortăreței. Șanțurile bulgare sunt la o depărtare de abia 200 m. de întăriturile externe ale Adrianopolului.

Paris, 5 Februarie. — Lui „Newyork Herald” i se telegrafiază din Constantinopol: Un atașat militar străin, sosit de pe câmpul de războiu, aduce știrea că armata turcească din Adrianopol pregătește o ieșire disperată.

Criza în ministerul de externe austro-ungar.

Viena, 5 Februarie. — Complicațiile din Balcani au provocat o criză în ministerul de externe austro-ungar

Din cercurile politice bine informate se afirmă că ministrul de externe contele Berchtold va trebui să-și deie dimisia. Cauza demisiei actualului ministru de externe ar fi împrejurarea, că ministrul de externe a lăsat monarhia în deplină plină desorientare înainte de izbucnirea războiului balcanic și în decursul acestuia. Urmasul lui după cum se vestește va fi contele Ottokar Czernin.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Februarie 1913.

Paradoxe.

— Norocul și matematica. — Sentimente omenesti în contradicție cu legile naturii? —

Scriu șirele aceste, dar nu știu ce vor zice matematicianii. Cu toate acestea profesorul dr. Charles Richet (vezi: *Convorbiri științifice și filosofice*, București, I. pag. 59.) ne răspunde matematiceste la întrebarea: există noroc?

„In jocul de șah — zice Richet — nu este noroc. Talentul reprezintă 100% iar șansa sau norocul 0%.

In jocul de ruletă, talentul este = 0 iar șansa = 100%.

„Dar în viață?

„Cred, pentru a vorbi tot în cifre, că în viața inteligentă reprezintă 60%, munca 10%, norocul 30%. De notat că aceste cifre nu reprezintă o sumă, ci un produs. Dacă numim inteligența cu I, munca cu M, norocul sau șansa cu N, rezultatul va fi acesta: $I \times M \times N = \text{succesul}$. Dacă norocul este zero, succesul va fi = $I \times M \times 0 = 0$ adică zero. Inzadar vom munci, înzadar orice inteligență, fie ea genială, nu vom ajunge la nimic, căci ne vom rupe gâtul, vom pierde un ochiu în clipa fatală, ne vom îneca la țârnă ca Tiganul din poveste. Produsul e zero, pentru că și N era zero”.

Ecuațiunea francezului se potrivește însă numai la stările franceze, germane, engleze și mai ales americane. La noi sunt cu totul alți factori decisivi și în altă proporție, după cum o arată în cifrele următoare:

$$\begin{aligned} \text{Norocul} &= N = 90\%, \\ \text{Protecția} &= P = 9\%, \\ \text{Cutezanța} &= C = 1\% \end{aligned}$$

Munca și inteligența nu se iau în seamă. Sunt mărimi disparente. Se pot neglija. Insemnând succesul cu S, pentru stările românești avem valoarea egalitatea

$$S = N \times P \times C.$$

Aș vrea să văd matematicianii, cari mi-ar putea răsturna teorema aceasta, verificată și de experiența țaranului:

Fă-mă, măică cu noroc
Și măcar m'aruncă 'n foc!

Atracția sau gravitația universală, scade cu pătratul distanței. Aceasta e doar vestita lege sta-

$$F = \frac{M_1 \cdot M_2}{r^2}$$

unde F = forța atracției dintre două corpuri cu

masa M_1 și M_2 iar r este distanța ce le desparte.

Contrar acesteia:

Dorul dintre două persoane, *nostalgia* dintre o persoană și cămin, *crește cu pătratul distanței*, după formula matematică

$$D = P_1 \cdot P_2 \cdot r^2.$$

Discuția formulei.

Când P_1 ori $P_2 = 0$, atunci și $D = 0$.

Adecă, dorul nu poate avea loc într-o singură persoană. Trebuie să fie cel puțin o persoană doritoare și una dorită. Nostalgia nu se poate naște în cel de principiu: „Ubi bene, ibi patria”. Omul solitar, misantropul, cosmopolitul, nu e chinuit de dor, nici de nostalgie.

Deasemenea, când $r = 0$, D iarăși = 0. Cu alte cuvinte, pentru distanța zero nu este dor, nici nostalgie.

Principiul al doilea din Termodinamică ne spune: „Temperatura unui corp cald nu se poate spori prin un corp rece”. Cu alte cuvinte: nici un corp cald nu se poate încălzi mai tare de unul rece. Un corp rece nu poate încălzi unul cald. Dar nici unul cald nu poate răci unul rece.

la întrebați acum un părțit de amoretat, ori amoretată, din cari unul cu dispoziții de gelozie! Nu se aprinde mai tare când simte că „idealul” e rece?

Și de aprinderea prea mare a unuia nu se poate răci de-a binele celălalt?

Dacă nu ar fi așa, de bună seamă nu am avea nici pe jumătate romanele, nuvelele, schitele, sonetele, elogiile, dramele și cum mai chiamă celelalte produse literare, cari vecinic se tânguiesc de răcirea amorului.

Gavr. Todică.

Balul din Arad. După informațiile ce ne solesc, publicul românesc arată pretutindeni un cald interes pentru balul costumat ce va avea loc aici în 19 Februarie st. n. Balurile costume din Arad au ajuns să fie tot atâtea momente de atracțiune pentru marea societate românească și în același timp ele s'au remarcat la noi printre cele dintâi manifestări sociale de caracter general, resfrângând atât prin poezia bogată și neajunsă de străini a portului nostru național, cât și prin proporțiile de-un fast deosebit ce am văzut până acuma, însaș puterea de viață a societății românești dela periferiile aceste înfloritoare.

Un comitet constituit din elita tinerimei din localitate depune cele mai agile stăruinți pentru asigurarea succesului tradițional al acestui bal. Un mare număr de studenți universitari, în special dela Cluj, și-au anunțat de pe acum sosirea.

Dacă mai subliniem și scopul deosebit de românesc ce a afișat balul din 19 Februarie: *sporirea fondului ziaristilor români din Ungaria*, — trebuie să credem, că publicul nostru va avea toate motivele nobile pentru de-anu refuza sprijinul său nici de data asta.

Instalarea noului episcop al bisericii noastre unite din dieceza Lugojului. P. S. S. Dr. Valeriu Traian Frențiu se va instala în secolul episcopesc Duminecă în 9 Februarie n. Sămbătă, în 8 Februarie, va pleca cu trenul de 7 h. 53 min. dela Hateg însoțit de o seamă de fruntași ai bisericii gr.-cat. rom. din comitatul Hunedoarei spre Caransebeș, unde va sosi la orele 1 și 47 min. d. a. De aici, împreună cu toți cei ce iau parte la întronizare, va pleca cu tren special spre Lugoj, unde va sosi la orele 4 d. a.

La gară I se face primire solemnă: în numele parohiei prin Rev. D. George Popovici, canonic; din partea comitatului prin magn. D.

Aurel Issekutz, vicecomitele Caraș-Severinului din partea orașului prin magn. d. Dr. Ioan B. tescu, primarul Lugojului.

De aici va merge direct la Biserica Catedrală unde va fi întâmpinat de Ven. Capitul în ornamente saore. Imbrăcând mandia și camilafca răspund cuvintelor de întâmpinare adresate în nume Ven. Capitul și al diecezei din partea Ilus domn Ioan Boros.

Înaintează în procesiune la sf. altar, se fă rugăciunile de litie, iar după deslegare e cond de clerul asistent până la ușa bisericii unde se pune ornamentele sacre și se duce la reședință.

Duminecă, la orele 8 1/2 dimineța, se aduna Ven. Capitul în Biserica Catedrală în ș netele clopotelor, făcându-se ceremonialul de ajun episcopul imbracă mandia, camilafca, e trahirul, mănușile, își ia toiagul în mână și urmează celelalte ordinațiuni de rigoare, pr scrise de legile bisericești. După finirea ceremoniilor bisericești Ilustritatea Sa primește deputațiunile în reședința episcopescă. La ore 2 d. a. masă festivă dată de Ilustritatea Sa hotelul „Regele Ungariei”. Seara la orele 8 va da un concert Reuniunea de cântări „Lyra”.

Premiul avocatului Dr. C. Popovici. La ultima ședință a filialei din Beiuș a societății pentru fond de teatru român, fruntașul inimos al Bihor Dr. Constantin Popovici, avocat în Beiuș, fervent sprijinitor al acțiunilor publice românești din Bihor, a oferit un premiu de 20 coroane pentru o piesă populară, cu cântec și cu subiect din viața poporului din Bihor. Condițiunile de altfel încă nu sunt definitiv precizate.

Printul Friderich Eitel în pericol. O ciocnire de trenuri a avut loc azi noapte la orele între stațiunile Mediaș și Brateiu. Acceleratul de Arad ce venia de cătră România s'a ciocnit cu un tren de marfă pe care acceleratul îl ajunsesse din urmă. În acceleratul acesta călătoria venind din România unde a asistat ca reprezentant al împăratului german la botezul Alteței Sale Regale a principelui Mircea, și printul german Frideric Eitel, fiul împăratului Wilhelm al Germaniei. Din norocire, vagonul în care călătoria printul german a rămas neatins. Două vagoane de benzină cari erau alăturate la trenul de marfă au explodat, omorând pe mașinistul trenului accelerat și rănind mai mulți pasageri. Trei dintre pasageri, de spaimă, au sărit din tren, suferind leziuni grave.

În urma acestui accident, printul Frideric Eitel a sosit la Budapesta cu o întârziere de 24 ceasuri. Până la Mediaș printul și suita și-au urmat călătoria cu trăsura. Reprezentantul Germaniei la Budapesta a fost înștiințat prin telefon despre cauza întârzierii.

Necrolog. În 23 Ianuarie, având etatea de 73 de ani, dintre cari 50 de păstorire, a încetat din viață împărtășit fiind cu sfintele taine preotul gr. or. Nicolae Mateeș în Herțegani. Duminecă în 26 Ianuarie a fost înmormântat în cimitirul din Herțegani.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Simpatii de trei milioane. Se știe că dela primele focuri de arme și dela primele atacuri, presa străină a început să aducă omagii eroismului bulgar — chiar înainte ca aceștia să fie ieșit biruitori în luptele ce le-au avut cu Turcii. E ciudat că aceiași presă n'a insistat cătuși de puțin asupra adevăratului eroism al Muntenegrenilor cari, cei dintâi, au deschis focul războiului balcanic, fără să mai vorbim de vitejia celorlalte state aliate cari deasemenea au contribuit, prin luptele date, la înfrângerea de până astăzi a Turcilor.

Cum se explică faptul acesta că numai Bulgarii au găsit simpatii unanime și articole favorabile în presa Marilor Puteri?

Să nu vinzi scump, dar să târguiești ieftin!
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

No. 228-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marcsvárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de notă

Poate simplu. Cu spiritul lor eminent practic, Bulgarii au făcut primele jertfe bănești... pentru apropierea, dacă nu chiar pentru... cucerirea acestei presei. Astfel după ce s'au mai potolit discuțiile diplomatice și comentariile... presei europene, s'a putut afla că Bulgaria a cheltuit respectabila sumă de trei milioane pentru presa Marilor Puteri.

De aici se poate vedea de ce această presă a înregistrat, cea întâi, victoriile armatei bulgare — fără a pomeni de atacurile și luptele biruitoare ale celorlalte armate — și de aici rezultă și faptul pentru care Bulgaria, — persiflată până mai ieri de presa Marilor Puteri ca o țară înapoiată — a căzut deodată în grația acestei presei.

Spiritul practic al bulgarilor este mult mai însemnat decât eroismul lor...

Dela „Reuniunea sodalilor români” din Sibiu. In 26 Ianuarie „Reuniunea sodalilor români” a aranjat un concert în sala „Unicum” cu ajutorul teologilor și pedagogilor. La răsufita deplină a contribuit și admirabilul port săliștenesc purtat cu atâta plăcere din partea coristelor și dsoarelor asistente. Corul a fost condus de d. I. Ignaton, executându-se cu iscusință „Codrule, Măria Ta” de T. Popovici, „Badea meu” de A. Bena, „Răsunetul Ardealului” de I. Vidu. A plăcut mult vocea puternică de bariton a dlui Constantin, drăgălașa voce sopraniștă a dsoarei Eug. Roman și vocele dlor N. Ișan, I. Stanciu, Ștefan Vlad. Delectătoare a fost și compoziția pentru cor mixt a dlui Ignaton: „Du-te badeo și te culcă.” Multă însuflețire a trezit declamația dsoarei El. Bordea: „Oda ostașilor români.” După concert un grup de tineri entuziaști au jucat Călușerul și Ciobănașul. — S'a hotărât ca din venitul acestei petreceri comitetul reuniunii să dea o parte unei coriste spre a se perfecționa în străinătate în modistărie, cusătorie sau tricotaș.

In 30 Ianuarie s'a ținut prima ședință literară festivă a Reuniunii. D. președinte V. Tordășianu în cuvântarea dsale de deschidere a vorbit meseriașilor noștri despre ajutoarele împărțite de reuniune copiilor și învățăcelor meseriași săraci; cu adânc regret a anunțat moartea unui zelos membru al Reuniunii, tânărul croitor Ioan Dușă, care, fiind și un înțelegător al folosului ce-l poate lua făcându-se membru al societății de asigurare, a putut pune la adăpost după moartea sa familia, care primește dela astfel de societăți 3000 cor. — a anunțat și moartea membrului fund. N. Cristea un protejat pe vremuri al lui Șaguna. A comunicat hotărârea reuniunii de a aranja un concert la Săliște cu ocazia sfințirii Casei Naționale de acolo — declarând apoi ședința de deschisă.

Dnii Pompiliu Verzariu și Aurel Covrig au cântat un duet de instrumente. D. Ilie Bufnea declamă poezia lui Coșbuc „Sub patrafir”, d-ra El. Bordea: „Dormi în pace” de Al. Vlahuță. Au mai declamat El. Coleșeanu și A. Pinciu. Dsoara profesoară Dr. Eleonora Leményi a dezvoltat o interesantă conferință: „Ce să cetim”, arătând efectele dezastruabile ale lecturilor fantastice și senzaționale asupra caracterului și moralului meseriașilor. Dsa îndrumază spre cetirea bibliotecilor alese ca „Minerva”, a Asociațiunii, Biblioteca pentru toți ș. a. cari au editat cărți cu cele mai frumoase intenții și cu cele mai avantajoase conținuturi. Conferințara a fost ascultată cu cel mai mare interes și a trezit îndemnuri nobile în sufletele ascultătorilor. Apoi d. I. Ignaton a executat cu corul câteva piese vioaie, dsoara V. Miclea a cântat la pian „Hora Sinaii”, d. Valer Hurdu a cetit o schiță satirică din viața meseriașilor. d. I. Stanciu a cântat acompaniat la pian de fetița dsale, o frumoasă romanță. D. Tordășianu de-

clară ședința închisă mulțămind tuturor cari și-au dat concursul la reușita concertului. — E. G.

O carte folositoare tuturor celor ce o vor ceti. Am anunțat alaltăeri că cartea d-nei Iudita Secula, intitulată „Economia de casă” (și nu „Industria de casă” cum s'a publicat atunci greșit) va mai întârzia până la primăvară, deoarece apelul lansat lunile trecute în coloanele acestui ziar, n'a găsit încă răsunetul mulțumitor. Autoarea e nevoită să aștepte până la completarea sumei necesare pentru tipărire și se adresează din nou publicului doritor de-o operă frumoasă și folositoare, rugându-l să anticipeze prețul câte unui exemplar și anume 2 cor., cari pot să fie trimise și administrației ziarului „Românul”.

Cartea, după cum am avut ocazie să ne convingem din manuscris, va umplea un gol simțit în gospodăria familiilor noastre românești. Oamenii de litere au stabilit de mult competența în materie a dnei Iudita Secula și noi nu putem decât să recomandăm cu toată căldura publicului românesc să se aboneze — și abonându-se, să asigure cât mai grabnica apariție a cărții.

x Schimbare de local. Aduc la cunoștința on. publicului, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în acelaș bulevard nr. 16, unde ori public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedűs Gyula**, prăvălie de perli, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praș. Telefon 506 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

x De voiți un bun medicament de casă contra reumei, durerilor de dinți etc. și un bun desinfectant al pielei (după ras, contra mătreței) întrebuințați spiritul de vin „Optimus” preparat de farmacistul Mr. Lt. Virgil Albescu Gurahonț (Honczto). Depozite: Arad, farmacia Földes; Brad, Cutean; Timișoara, Lutye I. și Friker P. Gyárváros; Criștor, Matca; Deva, Balog; Boița, Ballas și Eisler etc. etc.

CRONICA SOCIALĂ

Despărțământul „Indol” al Asociațiunii.

Comitetul noului despărțământ „Indol” al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, întrunit în ședința de 21 Ianuarie 1913 st. n. a hotărât să aranjeze ca și în anul trecut un ciclu de prelegeri practice populare în decursul lunilor Februarie și Martie cu următorul program:

1. **Hășmaș**, la 9 Februarie st. n.; va preda: Ioan Bucur despre „Insemnătatea cărții”; Nicolau Racovițan „Tovărășii”; Dr. Ioan Giurgiu „Testament”; Vicențiu Sima „Creșterea viteilor”.

2. **Sutu**, la 16 Februarie va preda: Dr. Ioan Giurgiu „Insemnătatea cărților funduare”; Nicolau Vescan „Alcool”; Emanuil Irimie: „Sărbătorile păgânești”.

3. **Lita română**, la 2 Martie; va preda Nicolau Racovițan despre „Tovărășii”; Dr. Ioan Giurgiu: „Insemnătatea căsătoriei”; Lougin Corcheș „Relația dintre preot și învățător și popor”.

4. **Selica**, la 16 Martie va preda: Ioan Bucur despre „Scăderile ce bântuie pe țaranul român”; Nicolau Vescan: „Despre Alcool”; Lougin Corcheș: „Menirea omului”; Vicențiu Sima: „Lucrarea pământului”.

5. **Silvașul maghiar**, la 30 Martie; va preda: Ioan Bucur despre „Pocăiții”; Alexandru Pop

despre „Stupărit”; Dr. Ioan Giurgiu despre „Mostenire”.

La aceste șezători populare, cari își vor lua începutul totdeauna seara la 5 ore și cari se vor ținea în localul școalelor române eventual în lipsa acestora în biserică, invit cu toată dragostea pe toți sprijinitorii culturii noastre intelectuale și poporenii din respectiva comună unde se țin prelegerile și pe cei din comunele vecine.

Dat din ședința comitetului cercual al „Astrei”, ținută în Iara de Jos la 21 Ianuarie 1913 st. n.

Indol, la 4 Febr 1913.

Ioan Bucur, dir. desp.

POȘTA REDACȚIEI.

P. P. Sunt încă tot încercări plâpânde. Mai învață și vezi să ajungi aievea „stud. în fil.” Până atunci de sigur îți vei rafina simțul, îți vei lustrui talentul, care licărește atât de palid.

Dlui Mihai B., Budapesta. Manuscrisul e foarte confuz, — n'am înțeles aproape nimic din el. Dacă ții mult să publicăm, comunică pe întinderea unei singure file totul: exclusiv numai faptul și nimic mai mult. Comentarul potrivit lasă-l în grija noastră.

Dlui Gligore Ion. Pari a avea unele calități. Pentru subiecte atât de grele trebuie însă mai multe și mai stăpânite. Mai încearcă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Nr. 420:1913 pret.

Concurs.

Devenind postul de vice-notar comunal vacant prin abdicarea în comuna Szelistye, pentru îndeplinirea lui prin aleg re eseriu concurs și invit pe candidații de notar evalificați conform cerințelor legii, de a-și înainta prin autoritatea lor competentă, cererile instruate cu dovezile de lipsă, la oficiul pretorial până în 15 Martie a. c.

Szelistye, în Februarie 1913.

(Pi 855—3)

Primpretoru cercului

In atențiunea celor ce cumpără bijuterii.

Zirner Testvérek urmașul LISZT HUGÓ. Budapesta, strada Váci arul 2

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele aflătoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnat și prețul scăzut.

Rog să fii atenți la firmă! . . . Fond. în a. 1854. E 856

Nagy Jenő,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVAR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,
Ordinează ziua întreagă.
(97—)

NEUMANN M.

croitor pentru naine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

No 689

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

Ge 116-280)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str.
Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336-41)

Hotel Bristol

Budapesta—Dunapart

Clădire modernă.

Cafenea elegantă.
(E 640—) Ospătărie excelentă.

Caut un candidat de avocat
cu practică.

Dr. George Gârda, avocat.
Ge 839—5 Făget.

ANUNȚ.

Se caută un vier cu școală pentru una vie
de 10 Hectare pentru România județul Prahova.
Vierul de preferat familist să adreseze ofe-
tele la adm. ziarului. Di 729

„LIRA” reuniune de cântări și muzică Beluș.

Onorați membri al reuniunii de cântări și
muzică „LIRA” sunt rugați a participa la a

II-a adunare generală extraordinară

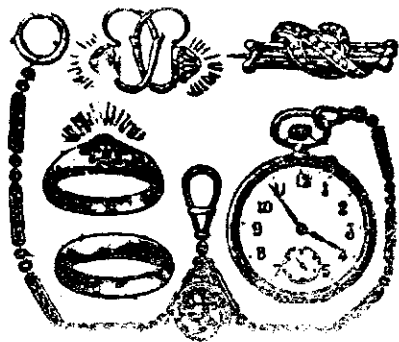
care se va ținea Duminecă în 9 l. c. la orele 11
a. m. în localitatea „Casinei Române” din Beluș.

ORDINEA DE ZI:

- 1.) Decidere asupra continuării sau sistării
activității reuniunii.
- 2.) Eventuale propuneri.
Beluș, la 4 Februarie 1913.

Paul Teochar, secretar. **Alexandru Gera**,
președinte.
(Li 850)

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Se 125-60

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux
în argint și articole optice. În atelierul meu
se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

GHEORGHE CIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

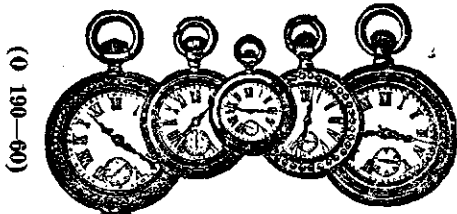
(Ci 217-120)

Iși recomandă atelierul bine
asortat cu materiale uscate.
Întreprinde și execută tot felul
de lucrări aparținător acestei
branșe, aranjamente interne
și lucru pentru edificii ori
unde, și în ori ce stil, cu
prețuri moderate. : : :

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe
lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai mo-
derne mașini. Ține în depozit toate părțile con-
stitutive existente de oroloage. Asigurarea oro-
loagelor și a sticlelor dela oroloage contra spar-
gerii. Reparaturi de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

Ce faceți băeți! — Tata ne-a dat voie!
Căci fumăm doar tuburi veritabile Antineotîn
firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziti! Sunt veritabile numai cu in-
scripțiunea „JACOBI”.
Fiecare cutie conține interesante foto-
grafii Röntgen.

Magazin principal: [Go 548]
Magy. kir. dohány és szivar különlegességi áruháza.

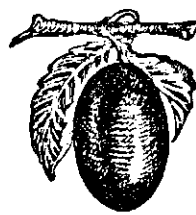
BUDAPEST P. SIMONS

Hotel „Zur Stadt Paris”

Nou renovat!

Hotel de renume : : 100 chilii cu aranjament
confortabil dela cor. 3 — în sus : : Lumină
electrică și servicii (curățirea hamelor) : :
Spre întrebunțare să la dispoziție tel. fonul
urban 27—56 inclusive hae în hotel : : Ca-
fenea elegantă : : restaurant excelent în Par-
terre : : berărie în „Bachusker” : : prețuri
solide : : halta tramvaielor oraș-nessi cari
dau la test gările și stațiunile vapoarelor.

E 759—25

În atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosnieci ca
»Balkanska Carica» (Regina bal-
canului) și »Kraljica Bosne» (Re-
gina Bosniei). — Altoiul de 2—3
ani cu coroană admirabilă e cel
mai bun din diferitele soiuri de
pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și
foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August,
când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fa-
bricarea țuice și a sligovițului. — Prunii mei nu
sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca
de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade
frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost
premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din par-
tea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din
Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu me-
dalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900
cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară
din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu
medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

K 849, mare proprietar în Brečka, Bosnia.

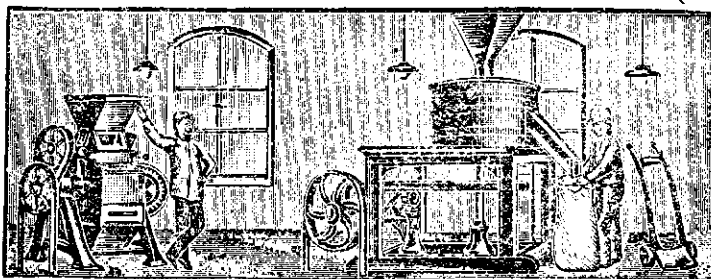
Înștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am
repășit dela firma Verbos A. și Fii, unde am
servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am
deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapețierie.

Intrând în relațiuni de afaceri cu măsurul
Sigismund Perényi sunt în plăcuta pozițiune
de a executa cele mai fine lucrări de măsurie
și tapețierie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:
Laurențiu Edl și Sigismund Perényi.
Stabilimentul de mobile. strada Magyar nr. 23.
(E 619)

MOTOR- ÉS GÉPGYAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST.

BIROU: VI. str. Podmantezky
nr. 61.
TELEFON: 85—29.
FABRICA: V., str. Váczl 80.
TELEFON: 175—16.

EXECUTĂ:
aranjamente, reparări și în-
grijiri, MOTOARE cu benzină,
oleu brut, absorbitoare de
gaz și gaz în scopuri indu-
striale și economice. : :

Reparări de mașini, feru-
minare, cu autogen, lu-
crări de strangărit, trans-
misiani, aranjament pen-
tru mori, pompe, mașini
economice și aranja-
mente electrice, reparări
de automobile, suluri
pentru mașini, basenuri
pentru apă și orice lu-
crări în această branșă.

DEPOZIT PERMANENT
DE AUTOMOBILE NOUI
ȘI UZATE

Mo 611

Totfelul de
mobile de fer și
aramă, matrate,

se vând cu prețuri fa-
vorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale
BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

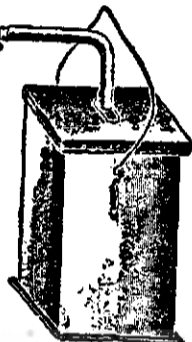
SCHWALB ADOLF fia **VILMOS**

tinchigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Yerseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

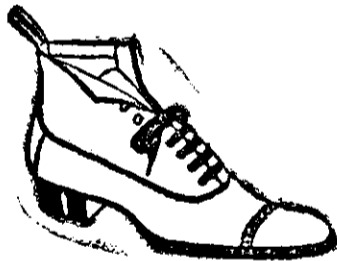
Pregătește totfelul de lucrări de tinchigiu, articole pentru bu-
cătărie și gospodărie, unelte
pentru miere. Fabricate de spe-
cialitate: măsuri de litru din
tinichea albă ori nickel, cane
pentru olei, lack ori petrolu,
facle, lămpi de carbid și alte
articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și
franco.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16.50 și 20.50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

Vo 347-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

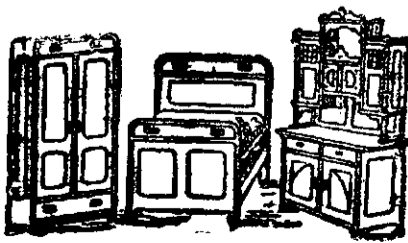
Mobile în toate stilurile • **moderne**
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă
silnic deschisă, fără
silă de cumpărare.

P 184-60

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltati la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinaria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539)

Băbolna (w. p. Szászváros).

Hlobil János

Primul institut cu putere
electrică în Lugoj pentru
văpsirea stofelor, curățirea
chimică a îmbrăcămintelor
— și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor, perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534-30)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie.

ORENDT G. & FEIRI W

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben, Heltauerg. Str.
: : Cîsnădiei 45. : :

Magazin bogat în articole pentru că-rotat, călărit, vânat, sport și volaj, sechi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini curele de cusut și legat. — Recomandă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite de picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cai dela soiurile cel mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (toluri) de cai și cofere de călătorie. Comandele se efectuează conștiințios.

László Ferencz

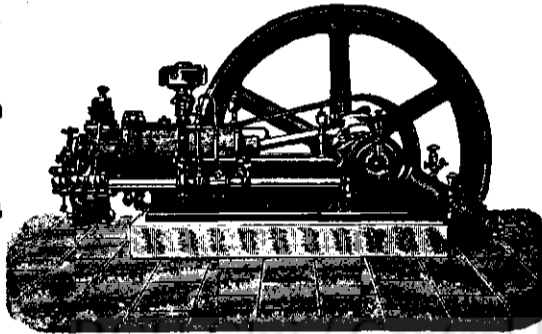
Execută : closețe și pisioare cu desinfecție de apă, ulei etc.
Lucrări făcute până acum : în capitală Budapesta, Oradea-
mare, Sighetin, Beregszász, Cașovia, Cluj, Fiume, Szabadka,
Sibiu, Ujpest, Szatmárnémeti, Murăș-Oșorhuu, Sarajevo, Pola,
Sofia, Baja, Zsolna, Miskolcz, etc. etc.

Birou : BUDAPESTA, VIII. bulev. Rákoczi nr. 3.

„Hunia” pisoir patent cu desinfecție de oleu fără apă.
Import și lucrări de mori, plăci, oleu. Desodoriu pentru
desinfecție.

MOTOARE SISTEM ADAM

Adams Motorenfabr. Wien IX, Schwarzspanier str. 18.

Ieftin și demn
de încredere!Cea mai mare
soliditate!Cea mai puțină
întrebuințare
de materii
combustibile.Motoare pentru olei brut cu
presiune la deal dela . . . 12 PS la deal.Motoare pentru olei brut cu
presiune la vale dela . . . 8 ” ” ”Motoare pentru olei brut cu două
tacturi dela . . . . . 6 ” ” ”Motoare pentru absorbirea gazurilor pentru orice
fel de combustibil. Motoare de benzin și carbon-
hidroxid și Locomobile și întrebuințabil și ca sine
învârtitor, eventual cu firez rotund și mașină de
spart lemne. — Garnituri complete de trierat.

Reprezentant în Ardeal:

HANS SCHIEB, birou
tehnice

Hermanstadt. — Nagyszeben, Fleischer-gasse 8.

Si 728-15

**Dacă suferi în
dureri de stomac!**Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele
mai neglijate cazuri, folosește**„LAXA” (purgativul de fier) SÁNDOR,**care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari
sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile
ce ar proveni din aceste, ș. a. : durere de cap, sgârchiuri, arsuri, apăsare
de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 250 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată
cu ea folosim**„Regenolul” balsam de stomac SÁNDOR**„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburi
de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de
sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de eo-
lioă și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul
original :**SÁNDOR ZOLTÁN**
farmacist în Erdősztgyörgy (Ardeal).Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL”
la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
” ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

ARADI KERESKEDELMI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Tartozik.	Mérleg-számla.		Követel.	
Készpénz — — — — —	20660.67		Részvénytőke — — — — —	500000 —
Idegen intézetnél elhelyezett betét	114350 —	135010.67	Befizetések Uj részvényekre	*500000 — 1000000 —
Váltó-kölcsönök — — — — —	1833464.78		Tartalék-alap — — — — —	**17436.52
Jelzálog-kölcsönök — — — — —	411051.85		Betétek	
Folyószámla-kölcsönök — — — — —	24067.42	2268584.05	Betéti könyvecskékre — — — — —	646482.42
Hátralékos kamatok — — — — —		9288.72	Folyó számlára — — — — —	5253.11 651735.53
Adósok — — — — —		1108.56	Visszleszámított váltók — — — — —	290079.50
Értékpapir — — — — —		1272	Engedményezett jelzálog kölcsönök	377236.85
Felszerelések — — — — —	16552.92		500.000 kor. részvénytőkének 5%.	
10% leírás	1655.29	14897.63	kamata 1912. XII/31-ig — — — — —	15749.19
Átmeneti activ kamatok — — — — —		2180.62	Átmeneti passziv kamatok — — — — —	22342.11
			Tiszta nyereség — — — — —	57762.55
		2432342.25		2432342.25

Klein József s. k.
pénztárnok.

* 1912. évi osztalékban nem részesül.
** Ez évi hozzájárulással K 35.000.—

A könyvelésért:
Gordanovits Aladár s. k.

Arad, 1912. december 31-én.

Mahler Mihály, s. k.
igazgató.

Ortutay Gyula, s. k.
igazgató.

Angeles Mátyás, s. k.
igazgató.

Weissenburger Nándor, s. k.
vezérigazgató.

Gantner János, s. k.
igazgató.

Sági Henrik, s. k.
igazgató.

Jelen mérleg számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítva, azt helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Gantner Dóri, s. k.
f. biz. tag.

Berzsenyi Béla, s. k.
f. biz. elnök.

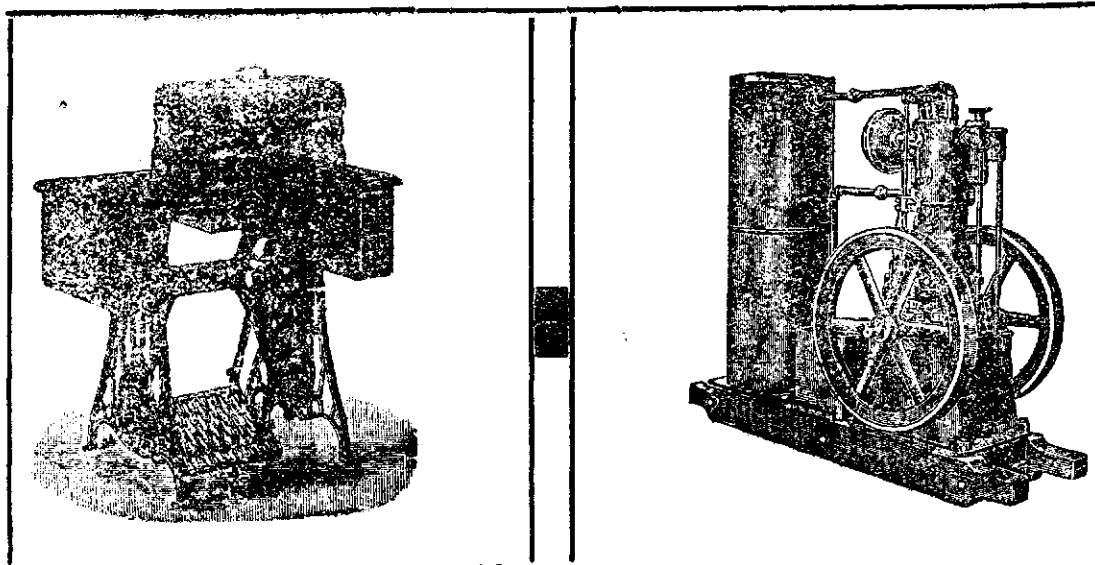
Kaufmann Sándor, s. k.
f. biz. tag.

MAXIM I. VULCU

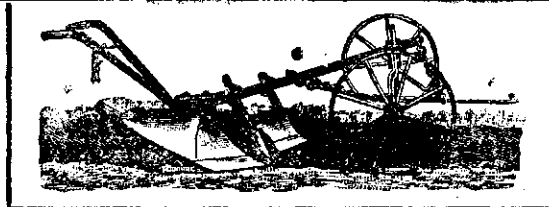
FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabian László nr. 5-6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

„AJUTORUL” institut de credit și economii societate pe acții în Șeica-mare.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „AJUTORUL”, se invită prin aceasta conform § 16 din statute la a

IV-a adunare generală ordinară

ce se va ține în Vale în 23 Februarie st. n. a. c. la 11 ore a. m. în sala festivă a școlii gr. or.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării, constatarea acționarilor prezenți și a plenipotențelor.
2. Raportul direcțiunii.
3. Raportul comitetului de supraveghere.
4. Prezentarea bilanțului.
5. Darea absolutului direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
6. Satorirea unui proiect de regulament de serviciu, de casă, și a unui normativ de salare pentru funcționari.
7. Deciziune finală asupra concluzului direcțiunii din 5 Octombrie 1912 în cauza lui Ioan Itta.
8. Intregirea direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
9. Angajarea unui iuriconsult.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în sensul §-lui 17 din statute sunt rugați a-și prezenta acțiunile, eventual dovezile de plenipotențe cel mult până în 21 Februarie st. n. a. c. la cassa institutului din Șeica-mare, la filiala sa din Mediaș, agentura Vale și „Poporul” din Săliște. Șeica-mare, 28 Ianuarie 1913.

DIRECȚIUNEA.

Active.		Bilanț cu 31 Decembrie 1912.		Pasive.	
Cassa — — — — —		13672 74	Capital social — — — — —		250000 —
Bon: Giro-Conto la Banca Austro-Ungară		498 73	Fond de rezervă — — — — —	80881 85	
Cassa de păstrare postală — — — — —		279 90	Fond de penziuni — — — — —	11550 —	
Cambii — — — — —	575345 88		Fond de binefaceri *) — — — — —	3468 60	95900 45
Cambii hipotecare — — — — —	168924 98	744270 83	Depuneri — — — — —		674855 52
Imprumuturi hipotecare — — — — —		186635 —	Reescont — — — — —		55763 —
Credite personale — — — — —		127202 64	Creditori — — — — —		25577 08
Imprumuturi de Cont-curent — — — — —		18598 76	Dividendă neridicată — — — — —		88 —
Efecte — — — — —	11380 —		Interese transitoare anticipate pe 1913		17115 21
amortizare — — — — —	580 —	10800 —	Profit curat — — — — —		28047 19
Edificiul institutului — — — — —	38998 03				
amortizare — — — — —	1098 03	37900 —			
Mobilier — — — — —	2871 22				
amortizare — — — — —	571 22	2300 —			
Debitori — — — — —		1255 55	*) Ca dotatiunea anului curent, fondurile sunt de K 101.000—		
Int. transitoare restante și de reescont		3932 27			
		1147346 45			1147346 45

Debit.		Profit și Perdere.		Credit	
Interese de depuneri — — — — —		37595 05	Interese de escont — — — — —	50297 46	
Interese de reescont — — — — —		4452 89	" " " hipotecar — — — — —	9539 68	
Interese de Cont-curent — — — — —		6439 15	" " imprumuturi hipotecare — — — — —	12352 77	
Spese:			" " credite personale — — — — —	16560 94	
salare — — — — —	7433 23		" " Cont-curent — — — — —	5968 60	
spese, imprimate, registre, diverse	5954 52		" " imprumut. de Cont-curent — — — — —	1368 —	
portpostal — — — — —	997 37		" " efecte — — — — —	946 —	97033 45
chirie — — — — —	630 —	15015 12	Competință de intabulare — — — — —		1514 42
Marce de prezență — — — — —		2810 —	Diverse venite — — — — —		7520 56
Contribuție:					
directă și aruncuri — — — — —	5625 20				
10% după interese de depuneri — — — — —	3759 50	9384 70			
Amortizare:					
efecte — — — — —	580 —				
edificiul institutului — — — — —	1098 03				
mobiliar centrala și filiala Mediaș	646 30	2324 33			
Profit curat — — — — —		28047 19			
		106068 43			106068 43

Șeica-mare, 31 Decembrie 1912.

N stor m. p.
prim contabil.

DIRECȚIUNEA:

Aron Domșa m. p. Const. Tipuriță m. p. Sever Chețan m. p. Andreiu Blotor m. p. Dr. David Bleahu m. p.
vice-șefedinte. vice-șefedinte.

Ioan Nistor m. p. Nicolae Tipuriță m. p. T. Stanciu m. p. Ioan Ittu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului

Șeica-mare, 28 Ianuarie 1913.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

V. Tipuriță m. p. I. Herța m. p. Emilian Dancășiu m. p. Pavel Radu m. p. Mateiu C. Jilga m. p.
revisor expert al „Solidarității”